

countries, including Ukraine, is one of the key areas of the US foreign policy, which requires detailed analysis and study.

The main goal of the article is to investigate the key item and direction of international relations between the United States and the recipient states in the sphere of application and using of international assistance.

This article includes the main theoretical and practical issues of the official development of assistance from the United States. The historical and political processes of providing international assistance according to the Marshall Plan after the Second World War have been considered.

The empirical part of the investigation focuses on the international contract relations between Ukraine and the United States in the field of the provision and use of international assistance. The author also determines the political aspects of implementation and application of the foreign aid from the United States.

The issues of the provision and use of assistance that Ukraine had been receiving over the years have been explored. The author also determines the political and legal aspects of implementation and application of international aid from the United States.

The main content of the foreign policy of the United States has been determined in relation with the recipient states in spheres of application and using of international assistance. Special attention is paid to the issue of providing grants as the most effective form of assistance from the United States.

As a conclusion, the author notes the peculiarities of providing foreign assistance by the United States, as well as the provision of military technical assistance and a broad interpretation of US national interests in the provision and use of assistance from the US Government.

Key words: *international assistance, foreign aid, international agreement, donor, recipient states, the United States, US government, official development of assistance.*

УДК 94 (73)

<http://doi.org/10.17721/2521-1706.2018.04.17-31>

Михайло Кірсенко,
доктор історичних наук, професор,
Національний університет
«Києво-Могилянська Академія»
Тетяна Балабушевич,
кандидат історичних наук, доцент,
Національний університет
«Києво-Могилянська Академія»

ПОЛІТИКА СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ У ПЕРШІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Анотація. *З нагоди сторіччя вступу США до Першої Світової війни і Чотирнадцяти Пунктів Вудро Вільсона згадаймо передумови і обставини цих подій. Ізоляціонізм переважав у зовнішній політиці США XIX сторіччя поряд з експансією у Тихоокеанському і Карибському басейнах. З етичних міркувань президент Вільсон волів нейтралітет щодо збройних конфліктів в Європі, хоч його симпатії були на боці Британії та Франції. Громадська думка вагалась між інтервенціонізмом (Уолл-стріт, республіканці, рух Готовності) і пацифізмом (демократи, Церкви, профспілки, жіноцтво). Наприклад, ірландці були лояльні до США, але ворожі до Англії після придушення Великоднього Повстання.*

Американців обурили злочини німців проти цивільних осіб. Британська морська блокада вадила торгівлі з Центральними Державами, а постачання Антанти перетворило США з боржника на кредитора. Контррозвідка викрила німецьке

шпигунство, саботаж, диверсії, потоплення пасажирських пароплавів. Лютнева революція в Росії усунула погромницьке самодержавство, моральну перешкоду прилученню США до Британії та її Союзників.

Необмежена підводна війна Німеччини і пропозиція Мексиці відвоювати втрачені в XIX сторіччі терени схилили Конгрес оголосити війну Центральним Державам. Чотирнадцять Пунктів Вільсона пропонували скасувати таємну дипломатію, гарантувати безпеку і справедливість. Паризькій конференції не поталанило здійснити шляхетні сподівання, проте треба вивчати цей досвід.

Ключові слова: США, Німеччина, Світова війна, нейтралітет, Чотирнадцять Пунктів, перемир'я.

Президент-засновник Джордж Вашингтон заповів виконувати взяті зобов'язання й не квапитися з набуттям нових, а Доктрина Монро 1823 року проголосила невтручання в Європі. В США поряд з експансією у Північній Америці переважав ізоляціонізм. Виявами активності стали примус Японії до торгівлі, прилучення Гаваїв, Доктрина відкритих дверей в Китаї, зона каналу в Панамі, анексія Пуерто-Ріко і Філіпін, узалежнення Куби після війни з Іспанією, тактика великого дрючка і дипломатія канонерок. Початок Світової війни збігся з завершенням рецесії 1913-14 років. Це кульмінація Прогресивної Доби (Progressive Era) з її гаслом фаховості, реформ і демократії [1].

Президент відіграє чільну роль у США. Томас Вудро Вільсон (Woodrow Wilson) плекав нехить до німців, але прагнув уникнути жахів війни [2]. Сполучені Штати 4 серпня 1914 року оголосили нейтралітет. Економіка керувалася засадами вільної конкуренції (laissez-faire). Банки надавали позики британцям і французам на купівлю сировини, харчів і зброї. Державний секретар Браян (William Jennings Bryan) хотів заборонити кредитування і цим спинити війну [3], але французи довели законність позик на придбання товарів.

У Липневій кризі 1914 року експерт Форін Офіс по Німеччині, Ейр Кроу (Sir Eyre Alexander Barby Wichart Crowe, згодом керівник політичної секції делегації на Паризькій конференції та сталий заступник міністра) казав, що якби Британія залишилась осторонь, то в разі успіху німців не мала би друзів, а якщо переможуть Франція і Росія, то дошкулятимуть в Індії та Середземномор'ї за те, що британці кинули їх напризволяще в скруті. Посли Британії та Франції у вересні потай узгодили мету війни з міністром закордонних справ Росії.

Напередодні війни британці відтяли ворогові трансатлантичний кабель, але німці мали зв'язок з радіовеж США. Королівський флот між Норвегії та Шотландії блокував довіз харчів і сировини до Німеччини та, незважаючи на нейтралітет американців спиняв їхні судна, що пливли до неї. Втім британці поводитись чемно [4]. Америка вимагала шанувати свободу морів й не чіпати мирні пароплави. Радник Вільсона, полковник Хауз (Edward M. House) застеріг, що в разі перемоги німців Сполучені Штати стануть військовою нацією.

За планом Шліффена (Schlieffen), німці вдерлись до Бельгії, щоб обійти Париж. Вони стратили 6,5 тис. цивільних французів і бельгійців 1914 року [5]. Набув розголосу розстріл медичної сестри-англійки (Edith Cavell). Вживання отруйних газів і бомбування Лондону з дирижаблів «Цепелін» обурили світ. Вільсон картав егоїзм німців і брак духовності, руйнування, порушення угод, та попри симпатії до Антанти, прагнув врятувати США від війни. Він закликав до неупередженості, аби почуття і вчинки не було витлумачено на користь якоїсь

сторони. Квакер Герберт Гувер (Hoover, президент США 1929-33 років) провів репатріацію 100 тис. американців, яких війна захопила в Європі.

Командувач флоту Німеччини адмірал Тірпиц (Alfred von Tirpitz) радив кайзерові закоркувати і виснажити блокадою Англію, яка залежала від імпорту харчів і сировини. Німці спустили сотні підводних човнів і всупереч морському праву торпедували без попереджень, пасажери не встигали до шлюпок. Берлін пояснив, що субмарини не ризикують сплисти з-під води, бо британці ставлять гармати на торговельні судна. Німці 4 лютого 1915 року назвали пароплави нейтральних країн у водах навколо Британії законними цілями для нападів.

Німеччина обіцяла відшкодувати вартість загиблих суден і вантажу, а її посольство у Вашингтоні 22 квітня 1915 року радило американцям не плисти до Британії й не наражатися на небезпеку. Підводний човен U-2 потопив 7 травня неозброєний лайнер «Лузитанію». Загинули 1198 людей, зокрема 128 громадян США. Вільсон зажадав припинити напади і грозив суворою відповідальністю за потоплення пароплавів. Берлін звелів субмаринам уникати пасажирських суден.

Конференція Антанти в Парижі від 1915 року координувала фінанси, озброєння, нормування сировини. Через Нідерланди і Швецію контрабанда потрапляла до Німеччини. Ейр Кроу розбудував міністерство блокади. Британці створили комісію контролю мореплавства, почали обшуки суден з нейтральних країн, уклали чорний і сірий списки фірм, зокрема 85 компаній США, які вели чи могли вести торгівлю з ворогом. Пов'язані з Німеччиною кола (Rockefeller, Guggenheim) вимагали вжити заходів проти британської блокади, жертвами якої ставали пароплави США з нафтою, міддю і бавовною. Сполучені Штати протестували, але Вільсон толерував ці запобіжні заходи, бо співчував Антанті.

Президент зміцнив флот, та не дбав про армію на суходолі. Він виряджав полковника Хауза в Європу, але обидві сторони нехтували всіма миротворчими зусиллями, певні перемоги [6]. Вільсон зазнавав дедалі більшого тиску таких «яструбів війни» (war hawks), як екс-президент Теодор Рузвельт (Theodore Roosevelt), що картав «піратство» німців [7], і з боку посла Великої Британії (Sir Cecil Spring Rice, у США 1912-1918 років) та її міністра закордонних справ Грея (Edward Grey). Зневірений пацифіст Браян пішов у відставку в червні 1915 року, а заступник держсекретаря Роберт Лансінг (Lansing) став наступником.

На Північному сході США новий рух «Готовність» (Preparedness) вимагав негайно зміцнити військо, адже незабаром доведеться воювати. Літні табори у Платсборо (Plattsburgh, New York) та інде навчали 40 тисяч випускників шкіл, майбутніх офіцерів [8]. Профспілки марно пропонували взяти туди робітників. За лаштунками активно діяли Теодор Рузвельт, генерал Леонард Вуд (Wood) [9], колишній воєнний міністр Стімсон (Henry Stimson), сенатори від Масачузетса і Нью-Йорку (Henry Cabot Lodge, Elihu Root), прокурори (Joseph Hodges Choate), журналісти (Walter Lippman) [10]. Агітували Ліга армії, Ліга військового флоту, Ліга національної безпеки, Комітет американських прав, Товариство оборони, Американський легіон (що дав свою назву 1919 року спілці ветеранів війни).

Прихильники вступу до війни в міцному союзі з Британією підтримали «Готовність» і англофілів, мовляв потуга важливіше за ідеали демократії. Армія налічувала 100 000, а Національна гвардія 112 000 вояків, в 20 разів менше від німців. Британська імперія, Франція, Росія, Австро-Угорщина, Італія, Османи, навіть Болгарія, Румунія, Сербія, Бельгія, Японія і Греція мали кожна більше вояків. «Реалісти» закликали мерщій впровадити загальну службу, аби 600 000

чоловіків з 18-річного віку щороку відбували шість місяців навчання, аби потім зараховувати їх до резерву. Регулярна армія була б осередком для тренування. Національна гвардія здавалася кволою і схильною до авантур [11].

Громадська думка вагалась. Прогресивна партія розклаталась, Демократи вбачали небезпеку в русі «Готовності». Вільсон спонукав військовиків бадьоро звітувати про боєздатність. Насправді бракувало вояків і досвіду. Флот міг злякати хіба що Мексику. Броненосці «Техас» і «Нью-Йорк» не вели стрільб. Не було знань траншейної війни, щойно винайдених танків, літаків, отруйних газів. Конгресмени-демократи прагнули зменшити військовий бюджет 1915 року, але після потоплення «Лузитанії» обіцяли подбати про збройні сили.

Військовий міністр Гарисон (Lindley Garrison) схвалив пропозиції руху «Готовності» збільшити федеральні резерви і занехаяти Національну гвардію. Політики картали думку лібералів (Progressive movement), нібито войовничість приховує економічні спонуки паліїв-банкірів (J. P. Morgan), виробників броні (Bethlehem Steel) і пороху (DuPont) в жадобі ринків. Сенатори (R.M.La Follette) лаяли консерваторів Республіканської партії за егоїзм. Точилися суперечки, чи план Гарисона відповідає потребам. Арсенали і верфі давали гармати, набої, броненосці, а харчі, транспорт і однострої військо купувало в цивільних фірм.

Морган 1913 року успадкував банк (J. P. Pierpont Morgan & Co.) у Нью-Йорку. Цей Дім (23 Wall Street), що панував у фінансах, хімії, металургії (United States Steel Corporation). Вже в серпні 1914 року його партнер (Henry Pomeroy Davison) домовився з Банком Англії (Bank of England), що Морган монопольно гарантує сплату облігацій Антанти коштом американців. Два банки навзаєм стали фіскальними агентами. За лобіюванням від посла Спрінг-Райса це став кредитор Британії, а через свою філію (Morgan, Harjes & Co) і Франції після переговорів з англо-французькою фінансовою комісією. За час війни Морган їм позичив 1,5 (за нинішнім курсом 21) млрд. доларів і мав зиски з інвестицій.

Жвавішав попит. Щоправда, після вступу до війни Торгівельна комісія контролюватиме ціни, аби все передусім одержали свої військовики. «Бетлехем Стіл» постачала Антанту бронею, дала 60% зброї США і 40% артилерійських набоїв у війні. Попри контроль цін і нижчий зиск з готових виробів, прибутки перетворили її на третю найбільшу компанію США. Експорт 1913-1917 років більшав втричі. Америка здобула третину світового золотого запасу (2,7 млрд. дол.). Та за мізерність Збройних сил США Японія 1915 року знехтувала млявим демаршем їх на захист Китаю, якому нав'язала важкі «Двадцять одну вимогу».

Моральні пацифісти лаяли будь-чий імперіалізм і вимагали роззброєння. За мир виступали Браян, видавець Херст (William Randolph Hearst), сенатори-республіканці (George W. Norris), антимілітаристи-прогресисти (Victor L. Berger, Morris Hillquit). Правник з Нью-Йорку, Крават (Paul D. Cravath) в русі «Готовності» вбачав у співпраці з Британією засаду ширшої організації світу. Автомобільний король Форд (Henry Ford) очолив місію інтелектуалів 1915 року на Кораблі миру (лайнер «Оскар II») для зустрічі з лідерами обох угруповань в Європі. Глузування преси з «корабля дурнів», сварки, спалах грипу по прибутті до Норвегії змарнували цю ідеалістичну спробу замирення [12].

Ліберали-інтернаціоналісти обох чільних партій вважали можливою війну США проти Німеччині, аби потім створити міжнародну організацію заради колективної безпеки, мирного розв'язання суперечок і сприяння ліберальним вартостям. Ці ідеї плекали групи на кшталт Ліги примусу до миру (League to

Enforce Peace), сам Вільсон, Хауз, екс-президент Тафт (William Howard Taft), винахідник Белл (Alexander Graham Bell), фінансист Барух (Bernard Baruch), президент Гарвардського університету (Abbott Lawrence Lowell) [13].

Німці надсилали дипломатичні депеші американським кабелем. Лансинг зажадав давати копії радіограм флоту США. Ця вимога не стосувалась Антанти. В липні 1915 року торговельний аташе (Heinrich Albert) Німеччини загубив у поїзді в Нью-Йорку, а агент Секретної служби (Frank Burke) взяв теку. Вільсон надав пресі ці документи про систематичне субсидування газет США і заводи купівлям британців. Офіцер морської розвідки німців Рінтелен (Franz Dagobert Johannes von Rintelen von Kleist) витрачав мільйони на влаштування саботажу в Канаді, підбурення напруги між США і Мексикою та робітничих страйків.

В агітаційній поїзді 1916 року за переобрання Вільсон справив вплив на середній клас, але не на робітників. Аграрний Середній Схід волів ізоляціонізм. Британія обтягла поставки Німеччині, та субсидувала бавовнярів США, і штати Півдня схилились на користь інтервенції. Втім демократи панували в Комітеті з військових справ Палати представників. Його голова, конгресмен з Вірджинії (James Hay) гальмував озброєння, боцімто для безпеки США досить флоту і невеличкої армії. Керівниці жіноцтва (Jane Addams) також обстоювали мир [14]. Мілітаристи журились, що Європа зневажає кволу Америку.

Під час революції в Мексиці арешт матросів США в квітні 1914 року дав привід посісти Веракрус, але восени морська піхота звідти пішла. Щодо зв'язку, транспорту, валюти міркували Панамериканські конференції у Вашингтоні та Буенос-Айресі. Знаний за нарисами Джона Ріда (John Silas Reed) ватажок селян Панчо Вілья (José Doroteo Arango Arámbula, Francisco Villa) отримав звідкілясь німецьку зброю, зопалу напав на поїзд з американцями 1916 року, спалив місто Колумбус в штаті Нью-Мексико. Вільсон послав з Форт-Бліс 12 тис. вояків генерала Першинга (John J. Pershing) з артилерією, вантажівками і літаками. Та Вілья мав допомогу населення, уряд Мексики не бажав інтервенції США, і в лютому 1917 року американці повернулися, так і не покаравши повстанців.

Міністр військового флоту Деніелс (Josephus Daniels) розвинув фахову освіту, мав раду інженерів, науковців, промисловців (Naval Consulting Board) на чолі з Едісоном (Thomas Alva Edison), але не послав спостерігачів до Європи вивчати підводну війну. Лише 10% кораблів мали цілі екіпажі, решті бракувало понад 40% моряків. Замало було есмінців. «Чорний план» війни не врахував британського флоту, ніби лінкори німців загрожують Атлантиці й Панамському каналові [15]. Вади міністра компенсував заступник Франклін Делано Рузвельт.

Проповідники, професори, фермери і профспілки картали Президента за «касту» військовиків. Замість Гарисона в травні став міністром демократ-мер Клівленда, противник «Готовності» Бейкер (Newton Baker). Вирішено подвоїти армію до 11 300 офіцерів і 208 000 вояків без резерву, збільшити Національну гвардію до 440 000 [16]. Палата депутатів занастала план розбудови флоту: 189 проти 183 голосів. Після загибелі американців на торпедованому пароплаві «Сасекс» Держдепартамент погрожував відкликати посла і розірвати стосунки. Німеччина пообіцяла спинити підводну війну, якщо Англія вгамує блокаду.

В січні 1916 року полковник Хауз запропонував у столицях Антанти, аби в разі безвиході Вільсон висунув план мирної конференції на неприйнятних для Німеччини умовах, а після її сподіваної незгоди Америка вступить до війни. Лансинг нотами вимагав від усіх шанувати міжнародне морське право. Хауз і

британський міністр Греї підписали 22 лютого таємну угоду про ймовірний вступ США до війни на прохання Антанти. Європейці нібито не помічали, що друг президента не обіймає жодної посади і формально є приватною особою.

Вільсон мав намір довести флот США до рівня Великої Британії в 20-х роках. Один з батьків геополітики, адмірал Меген (Alfred Thayer Mahan) тоді справив вплив книжкою (The Influence of Sea Power Upon History, 1660-1783), всюди виступав за морські озброєння і мріяв про ескадри лінкорів, байдужий до субмарин і есмінців. Ютландська (Jutland) битва німецького Флоту Відкритих Морів з британським Великим Флотом влітку 1916 року без чієїсь вирішальної перемоги нібито довела слушність Мегена. Конгрес ухвалив план будівництва броненосців до 1919 року і кошти на створення морської авіації.

У бухті Нью-Йорку (Black Tom Island) поруч статуї Свободи в липні 1916 року вибух тисячі тон снарядів (Lehigh Valley munitions depot) струсонув луною Коннектикут, Меріленд і Філадельфію, завдав шкоди на 20 млн. [17]. Диверсанти посла Німеччини графа Бернсторфа (Johann Heinrich von Bernstorff) і Рінтелена клали міни «сигари» хіміка-німця (Walter Sheele) на пароплави з вантажем для Антанти. Контррозвідка США вистежила ірландців (Clan na Gael) та індусів (Ghadar Party). (Німецько-американська комісія 1939 року визнала 50 млн. дол. відшкодування, нацисти відмовились, а Федеративна Республіка 1953-79 років сплатила з відсотками 95 млн.) Пожежа в січні 1917 року вщент знищила фабрику фірми канадців з Монреалю в Нью-Джерсі (Kingsland, нині Lyndhurst), де звідусіль зібрано вибухівку для Росії. Німці заперечили свою провину.

Імігранти з Європи більше цікавилися політикою рідних країн, ніж США, і сподівалися, що Антанта несе свободу. Мадяри мріяли про незалежність Угорщини, албанці про визволення від Османів. Поляки, чехи і словаки також солідаризувалися з Британією [18]. Американські німці та скандинави натомість воліли ембарго на зброю. Німці Вісконсину (Milwaukee) були проти війни. Дехто спершу гадав до німецької армії, а в Чикаго 1916 року бучно відзначено день народження кайзера, чого раніше не було. На початку 1917 року не дуже пов'язані з батьківщиною предків німці-прихильники нейтралітету декларували свою лояльність до США, але згодом зазнали чимало кривд [19].

Ірландці були впливові в Демократичній партії й байдужі до Британії, яка законом 1914 року з урядування Ірландії (Government of Ireland Act) обіцяла самоврядування (Home Rule) після війни. Заява Джона Редмонда з Ірландської парламентської партії (IPP) на підтримку Антанти наразилася на критику: бо не час зміцнювати імперію. Націоналісти контактували з німцями, які буцімто би сприяли визволенню, але тисяча ірландців загинули в боях у лавах армії США. В квітні 1916 року британці придушили Великодне Повстання в Дубліні, а його ватажків розстріляли. Громадська думка США на боці Лондону гадала, чи не німці підбурили. Вільсон мав мету самовизначення (але не підтримав Ірландію й 1919 року, бо вважав це внутрішньою справою Сполученого Королівства).

В Нью-Йорку на Конвенті ірландців (Irish Race Conventions, 1881-1994) у готелі «Астор» за півтора місяці перед Великоднім Повстанням у суперечках більшість 2300 делегатів була за нейтралітет і проти союзу з Британією. На виборах 1916 року ірландці підтримали гасло Вільсона не вступати до війни і кликали сприяти визволенню Ірландії. Виник осередок (Friends of Irish Freedom) координації зусиль за незалежність, розвиток індустрії, заохочення виробів і культури Ірландії. Наступний Конвент у травні 1918 року виявив конфлікт між

лояльністю до США і анти-британськими групами (Sinn Féin). Опір профспілок, націоналістів і католиків зірвав мобілізацію до британської армії в Ірландії [20].

Мільйони католиків жили обабіч фронту. Парафії Сходу і Середнього Заходу (Midwest) служили громадам ірландців, німців, італійців, поляків. Папа Бенедикт XV намагався сприяти миру, але Союзники і німці відкинули спроби. Протестанти (Oswald Garrison Villard, David Starr Jordan, Lillian Wald, Carrie Chapman Catt) переконували посередничати. Ліберали Суспільного Євангелія (Social Gospel) вдалися до етики проти злиднів, алкоголізму, злочинів, расизму, нетрищів, бруду докільця, дитячої праці, кепських шкіл, млявих профспілок. В дусі винятковості (American Exceptionalism) вони казали, що Бог обрав США знаряддям спокути. Методисти, квакери, інші протестанти, крім єпископальної Церкви, були за мир. Пресвітеріанин Вільсон закликав битися проти лиха [21].

Британці мріяли про міжнародну організацію з запобігання війнам. В грудні 1916 року валлієць Девид Длойд Джордж (Lloyd George) очолив уряд. Міністр закордонних справ Артур Бальфур (Balfour) домагався санкцій проти агресорів. Американці співчували Британії, рясно постачали і фінансували, але самотужки вели свою дипломатію. В Берліні фельдмаршал Гінденбург (Paul von Hindenburg) і генерал Людендорф (Erich Ludendorff) досягли ухвали почати необмежену підводну війну 1 лютого. Німці квапилися виснажити Британію, доки лінкори США зійдуть зі стапелів, але не врахували появи конвоїв.

Міністр закордонних справ Німеччини Цимерман (Arthur Zimmermann) телеграфував її послу в Мехіко (Heinrich von Eckardt) 19 січня 1917 року потай запропонувати президентові Мексики кошти на відвоювання Каліфорнії, Аризони, Колорадо, Невади, Нью-Мексико, Техасу і Юти, що Сполучені Штати анексували 1848 року (мир у Guadalupe Hidalgo). Британці контролювали кабелі в Атлантиці, розшифрували документ. Американці знали коди і довідалися про депешу з Мехіко й Лондону. Вони мали сумнів, чи це не підробка, та публікація в пресі обурила США (casus belli) [22]. Президент заявив у Конгресі про розрив з Німеччиною 3 лютого. Цимерман визнав 3 березня, що телеграма справжня.

Лютнева революція і крах царату подолали нехіть Вільсона воювати пліч-опліч з самодержавством. Тимчасовий уряд Росії обіцяв продовжити війну, і Америка 9 березня 1917 року визнала його. Вільсон озброїв гарматами торгові судна проти нападів на поверхні, що не зарадило проти занурених субмарин [23]. Потоплено ще сім пароплавів. На спільній сесії Палат 2 квітня Вільсон казав, що в разі перемоги Німеччини вона домінувала би в Європі й на морях, а мрія про демократію, лібералізм і самовизначення загинула б. Якби самотужки перемогли Союзники, то перекроїли би світ без урахування інтересів США.

Третім розв'язанням є «мир без перемоги» і моральний обов'язок без егоїзму, Вільсон пропонував у Конгресі «війну, аби покінчити з усіма війнами» і «забезпечити світ для демократії» [24]. Сполучені Штати 6 квітня 1917 року оголосили війну Німеччині. В Сенаті за були 82 проти 6, в Палаті 373 проти 50. Президент Мексики (Venustiano Carranza) 14 квітня відхилив запит Цимермана. Вільсона «бентежила завада» (embarrassing obstacle) неясності щодо партнерів німців. Війну Австро-Угорщині оголошено 7 грудня (в Сенаті 74 за і жодного проти, в Палаті 365:1). Америка не оголосила війну Болгарії та Османській імперії, а відтак уникла участі в боях на Балканах, в Азії й Африці [25].

Угода Сайкс-Піко (Sykes-Picot) 1916 року намітила поділ Османської імперії на сфери впливу Британії та Франції, яка мала контролювати південно-східну

Туреччину, північний Ірак, Сирію, Ліван. Кредитоспроможність Франції зазнала краху, британці позичали їй, кредитували Росію і менші держави, а коли забракло коштів, американці 1917 року заступили їх рясними дотаціями. Банк Моргана в Нью-Йорку восени взяв контроль за французькими позиками, а зі вступом Сполучених Штатів до війни, передав урядові. В жовтні більшовики здобули силоміць владу в Петрограді, відмовилися платити борги і почали оприлюднювати в пресі таємні договори про переділ світу.

Емігрант з Австро-Угорщини, капітан США Воска (Emanuel Victor Voska) зі схвалення Вільсона розгорнув мережу розвідки і контррозвідки, протидіяв агентурі німців, інтригам між ірландців та індусів, влаштував мандрівку Голови Чехословацької Національної ради Томаша Гарика Масарика (Masaryk) з Парижу до Росії зміцнити боєздатність Чехословацького корпусу і через Сибір та Сан-Франциско репатріювати 60 тис. легіонерів. (Згодом Воска був з чехами-антифашистами в Іспанії, в званні полковника керував у Туреччині розвідкою США на Балканах, засуджений в Чехословаччині комуністами у віці 75 літ був десять років у в'язниці та помер за кілька днів після виходу на волю).

Сполучені Штати приєдналися до Союзників, не уклавши договорів, але з контактами високого рівня. Британія в квітні-травні 1917 року направила місію Бальфура, а французи водночас свою місію. Бальфур розглянув з Вільсоном і Хаузом таємні угоди Британії й Франції з іншими державами. Гості балакали з фінансистами, промисловцями і політиками. Британія прохала допомоги проти субмарин, але не вояків з огляду на кваліфікацію війська Америки. Броненосці США пішли до бази Англії (Scapa Flow), есмінці до Ірландії (Queenstown), підводні човни на захист океанських конвоїв, морська піхота (Marines) до Франції.

Британці мобілізували ресурси, аби забезпечити фронт вояками, харчами, зброєю, набоями і грошима. Сполучені Штати не передбачали цієї халепи, та за рік поталанило все налагодити. У тимчасових установах кількості тисяч людей пристосували господарство до потреб війни. Харчова адміністрація (United States Food Administration) розподіляла продукти, регулювала ціни. Гувер надавав гуманітарну допомогу і після війни (Commission for Relief in Belgium, American Relief Administration, Comité National de Secours et d'Alimentation) [26].

Уродженець Лондону, промисловець Семюел Інсул (Insul) з Чикаго давав кошти волонтерам для Канади і очолив Раду оборони штату (Illinois State Council of Defense) [27]. Комітет громадської інформації (Committee on Public Information) Кріля (George Creel) мав кількадесят тисяч промовців [28]. Групи пильності (American Protective League) цькували пацифістів. Чутки, ніби німці підбурять афро-американців, спричиняли лінчування. Чорний ватажок Дюбуа (W.E.B. Du Bois) боровся за рівні права. Кіно, фото, періодика, митці (Louis D. Fancher, Henry Reuterdahl) кликали до війни. Підлітки (Boy Scouts of America) поширили облігації [29]. Ухвалено закон з вибіркової служби (Selective Service Act). Надано громадянство пуерторіканцям (Jones Act) за вступ до війська.

Робітники і фермери не дуже цікавилися. Лідер Американської федерації праці (AFL) Гомперс (Samuel Gompers) звав її неприродньою, проте схвалив обмежені оборонні заходи 1916 року [30]. Профспілки підтримали Вільсона, але проігнорували питання війни. Соціалістична партія Юджина Дебса (Eugene V. Debs) картала капіталізм. Половина соціалістів (як конгресмен Меєр Лондон) підтримала Антанту. Решта лишилися непримиренні; Дебс і багато хто зазнали арешту за підозри зі зради після закону про шпигунство (Espionage Act of 1917).

Фракція з інтелектуалів (John Spargo, William English Walling, E. Haldeman-Julius) утворила Соціал-демократичну лігу Америки і підтримала війну [31].

Прибульці-євреї вживали ідиш; дехто вважав Британію ворожою. В Нью-Йорку 1,5 млн. їх співчували жертвам погромів, русофобія сприяла настроям за німців. Лютнева революція усунула заваду мобілізації, пожвавішали вимоги створити Ізраїль [32]. Бальфур розмовляв з сіоністами (Chaim Weitzman) і з Ллойд Джорджем, а в листопаді 1917 року заявив: «Уряд його величності співчутливо бачить облаштування в Палестині національної домівки для єврейського народу і докладатиме всіх зусиль, аби полегшити досягнення цієї мети, ясно розуміючи, що не буде нічого зроблено, що може завдати шкоди громадським і релігійним правам наявних не-єврейських спільнот у Палестині або правам і політичному статусові, що мають євреї в будь-якій іншій країні» [33]. Вільсон доручив Хаузові схвалити це. Державний Департамент побоювався за арабів.

Президент у січні 1918 року оприлюднив програму повоєнного устрою (Wilson's Fourteen Points). Він засудив таємну дипломатію, вимагав скасування секретних і укладення відкритих угод, аби без приватних змов відверто вести переговори з метою зруйнувати мілітаризм. Нема миру, доки потужні агресори. Для вільного світу нема компромісу. Америка б'ється за демократію, аби не воювати проти дедалі сильніших ворогів. Потрібні свобода торгівлі, усунення економічних бар'єрів, безпека навігації (крім випадків за міжнародним правом). Це не скасовує рівних для всіх мит, залізничного фрахту і обмежень у портах.

Чотирнадцять Пунктів намічали повернення Ельзасу-Лотарингії Франції, виправлення кордонів Італії, визволення Бельгії, Румунії, Сербії, Чорногорії й решти з німецької окупації. Взаємини на Балканах мусять бути дружні. Незалежна Польща на етнічних теренах матиме вихід до моря і гарантії цілості. Обіцяно самовизначення Росії. Коментар застеріг: російськими є не всі терени Російської імперії. Турки матимуть суверенітет, а решта народів Османської імперії самоврядування. Народам Австро-Угорщини, чие місце між націй має бути забезпечено, буде надано вільну можливість автономного розвитку [34].

Гарантоване скорочення національних озброєнь до внутрішньої безпеки охопило і захист від вторгнень зовні. Неупереджене розв'язання колоніальних суперечок мало виходити з прагнень населення і слухних вимог урядів. Ліга Націй мусила виникнути на захист незалежності й територіальної цілісності. Прем'єр-міністри Британії (Lloyd George), Франції (Georges Benjamin Clemenceau), Італії (Vittorio Emanuele Orlando) скептично сприйняли ці 14 Пунктів. Клемансо саркастично казав, що Бог дав лише десять заповідей.

Брестський мир 3 березня 1918 року з більшовиками дав німцям контроль у Східній Європі. Німеччина та її партнери мали рільничі терени і сировину, але мобілізація розхитала господарство. Забракло раціонів містам і воякам. Опір України занастив сподівання на харчі. Сполучені Штати мобілізували 4 млн. вояків і щодня везли 10 тис., влітку в Європі було 2 млн. Англо-французи квапили, а командувач Першинг зволікав дрібнити на фронті експедиційні сили (AEF) між Антанти, крім афро-американців. «Пекельні бійці Гарлему» (Harlem Hellfighters) у 16 французькій дивізії здобули Воєнний Хрест (Croix de Guerre).

У багатьох боях (Cantigny, Château-Thierry, Belleau Wood, Séchaul, Marne, Saint-Mihiel, Argonne) американці давали відсіч німцям з березня до липня і зіграли роль у завершальному Стоденному Наступі з серпня до листопаду. Та генерал Першинг наражав їх на вогонь у фронтальних атаках і втратив 110 тис. (зокрема 43

тис. на грип). У велетенській битві загинули 380 тис. французів, британців та італійців. Навальний тиск приголомшив. Людендорф 1 жовтня зажадав негайно прохати припинення вогню, принц Макс Баденський очолив уряд Німеччини і звернувся до Президента Вільсона на підставі Чотирнадцяти Пунктів. Ця єдина публічна заява стала основою капітуляції.

Гасло миру сполучалося з честю (Peace with Honor). Вільсон скористався з нагоди і найважливішої миті відмовився передати Антанті прохання, бо не певен щирості. Він вправно вжив зброю зволікань: про жодне перемир'я не йтиметься, доки нема задовільних гарантій переваги армій Союзників. Умови мають бути вироблені командувачами армій. Німці повинні здатися, беззахисні та беззбройні, на ласку переможців. Протягом місяця тривали переговори, а на Західному і решті фронтів тимчасом Союзники невпинно просувалися вперед.

Ерцгерцог-командувач з Італії вимагав негайно миритись, аби вояки не пішли на Відень. Міністр закордонних справ Австро-Угорщини барон Буріан (István Burján von Rajecz) просив 14 жовтня 1918 року про перемир'я на підставі Чотирнадцяти Пунктів. Маніфестом 16 жовтня цісар Карл обіцяв, що польська частина Галичини (Koenigreich Galizien und Lodomerien) відокремиться, а решта Цислейтанії стане федерацією німців, чехів, югослов'ян і українців. Угорщина сподівалася втриматись. Державний секретар Лансінг 18 жовтня відповів, що автономії недосить, Союзники підтримують чехів, словаків і югослов'ян, з якими Відню доведеться також вести переговори.

Професор Масарик уклав угоду зі Словацькою лігою США по автономії Словаччини в майбутній республіці, під Дзвін Свободи у Філадельфії оголосив унію Східно-Центральної Європи і узгоджував у Вашингтоні з Лансінгом текст Декларації незалежності чехів. Юрисконсульт General Motors Гриць Жаткович провів сумнівний (з правової точки зору) плебісцит русинів-українців Америки про Угорську, або Підкарпатську Русь (нині Закарпатська область України), і найчисленніший відсоток схвалив автономію в Чехословаччині. Генеральний секретар Чехословацької Національної ради, соціолог Едвард Бенеш (Beneš) з Парижу вирушив до Женеви на зустріч з делегацією Чеського національного комітету, що координував співпрацю партій в Празі.

Під час розмов надійшла звістка, що Австро-Угорщина 28 жовтня згодилась на перемир'я без застережень, а в Празі проголошено Чехословацьку державу. Голова уряду Угорщини, граф-ліберал Карої (Mihály Károlyi) скасував 31 жовтня унію з Австрією. У Дунайських і Альпійських Землях Державна Рада виступила проти цісаря. Приголомшені впевненістю Вільсона, англо-французи дали йому змогу вести переговори від Союзників. Якби німці водночас ще воювали, сенс умов було би конкретизовано. Та виснаження і стрімкий крах змусили їх до перемир'я без засобів захисту. Це перевершило сподівання Союзників. Вони диктували своє тлумачення Чотирнадцяти Пунктів.

Завдяки завбачливості Хауза, американці в Парижі уклали коментар до Чотирнадцяти Пунктів, що схвалив президент. Колонії не мали бути повернені Німеччині, опікуни тубільців керуватимуть під наглядом Ліги Націй. Клемансо, Ллойд-Джордж, Бальфур, барон Сонніно (Sidney Costantino Sonnino) і Хауз 29 жовтня радились, як відповісти на ноту Вільсона. Британців турбував пункт про свободу морів, що вадив би переможній блокаді. Італієць і француз згодилися. Напруга тривала тиждень. Врешті Хауз висунув ультиматум: якщо Союзники відкинуть умови Президента, то Сполучені Штати уклали би сепаратний мир.

Ллойд-Джордж і Клемансо висловили жаль: якщо Сполучені Штати на це зважаться, запанує хаос, але Союзники воюватимуть. Не можна відмовитися від морської сили, що дала змогу везти військо США до Європи. Флот становить захист Британії, яка мовляв не зловживала цим на шкоду будь-кому. Клемансо буркотів про неприйнятні німецькі тлумачення. Вільсон не згадав компенсації за умисне руйнування Бельгії й Франції. Хауз погодився на розгляд зауважень. Президент мав на увазі повернення Ельзас-Лотарингії до Франції. Репарації на користь Бельгії та Франції передбачено, бо ці країни має бути евакуйовано і «відновлено». Таку засаду треба застосувати і до потоплення суден.

Вільсон наполягає, аби німці пристали на умови в його промовах, звідки можна вичитати проти Німеччини будь-що. Британський проект відповіді на листування Президента з німецьким урядом висловив готовність укласти мир на умовах послання Вільсона Конгресові 8 січня 1918 року і його наступних промов. Та пункт щодо свободи морів зазнає різних тлумачень, і британці тут залишають собі свободу дій на мирній конференції. Президент 8 січня заявив, що окуповані ворожою навалюю терени мусять бути визволені та відновлені. Британія вважає, що сенс треба з'ясувати переконливо. Німеччина відшкодує всі збитки, заподіяні її військом населенню і могутності Союзників.

На зауваження італійців з'ясовано, що переговори стосовно Німеччині не стосуються Австро-Угорщини. Клемансо схвалив британський проект наради. Вільсон 5 листопада надіслав німцям меморандум Союзників, де Чотирнадцять Пунктів взято з застереженнями за основу. Умови перемир'я надійдуть від маршала Фоша (Ferdinand Foch). Німці роззброїлися на підставі Чотирнадцяти Пунктів та інших промов Президента, а застереження змінили їх. Та німці не мали права тлумачити документи. Переможці інтерпретували Чотирнадцять Пунктів вельми широко, що згодом призвело до непорозумінь і закидів.

Під тиском війни і надій на мир довелося коритись. Людендорф подав у відставку і втік до Швеції. Повстали матроси. Кайзер 8 листопада зрікся трону. Німці 11 листопада в Комп'єні підписали перемир'я. Чотирнадцять Пунктів стали програмою США на Паризькій конференції. Німців обурили розбіжності між Чотирнадцятьма Пунктами і Версальським договором. Невдоволення репараціями незабаром дало поживний ґрунт агресивній пропаганді націонал-соціалізму. Вільсон здобув Нобелівську премію миру 1919 року.

Перша Світова війна почала новітню історію політики і дипломатії [36]. Сполучені Штати перетворилися з боржника на найбільшого в світі кредитора. Конгрес 1920 року ухвалив дев'ятнадцяту поправку до Конституції про виборче право жінок. Перемога позитивно вплинула на економіку і міжнародний вплив. Та республіканці в Сенаті завадили ратифікації Версальського Договору і вступові США до Ліги Націй, а Вільсон відкинув компромісний проект. США уклали окремо мир 1921 року з Німеччиною, Австрією і Угорщиною. Америка заглибилась у себе, і самовдоволеність тривала навіть після Великої Депресії, доки Друга Світова війна змусила знов активно залучитись до подій в Європі.

Література

1. Link A. Woodrow Wilson and the Progressive Era, 1910–1917 / A.Link. – New York: Harper & Row, 1972. – 379 p.
2. May E. The World War and American Isolation, 1914-1917 / E.May. – Cambridge: Harvard University press, 1959. – 482 p.; Cooper, J. (2009). Woodrow Wilson: A Biography / J.Cooper. – New York: Knopf Doubleday Publishing Group, 2009. – 720 p.; Ferrel, R. Woodrow Wilson and World War I, 1917-1921 /R.Ferrel. – New York: Harper and Row Publishers, 1986. – 346 p.; Zieger R. America's

- Great War: World War I and the American Experience /R.Zieger. – Boston: Rowman & Littlefield, 2000. – 272 p.; Floyd, M. Abandoning American Neutrality: Woodrow Wilson and the Beginning of the Great War, August 1914-December 1915 /M.Floyd. – New York: Palgrave Macmillan, 2013. – 251 p. ; Knock T. To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order /T.Knock. – New York: Oxford University Press, 1992. – 381 p.; Tucker R. (2007) Woodrow Wilson and the Great War: Reconsidering America's Neutrality, 1914–1917 /R.Tucker. – Charlottesville: University of Virginia Press, 2007. – 256 p.
3. Cherny R. A righteous cause: the life of William Jennings Bryan /R.Cherny. – Norman: University of Oklahoma Press, 1994. – 225 p.
 4. Osborne E. Britain's economic blockade of Germany, 1914–1919 /E.Osborne. – London: Routledge, 2004. – 232 p.
 5. Horne J. German Atrocities, 1914: A History of Denial /J.Horne, A.Kramer. – New Haven: Yale University Press, 2001. – 450 p.
 6. The intimate Papers of Colonel House, Vol. 1. 1912-1915 [/ edited by Charles Seymour]. – Boston – New York: Houghton Mifflin Company, 1926. – 300 p.; The intimate papers of Colonel House: Vol 2 [/ edited by Charles Seymour]. – Boston – New York: Houghton Mifflin Company, 1928. – 511 p.; Hodgston G. Woodrow Wilson's Right Hand: The Life of Colonel Edward M. House /G. Hodgston – New Haven: Yale University Press, 2006. – 335 p.
 7. O'Toole P. When Trumpets Call: Theodore Roosevelt after the White House /P. O'Toole. – New York: Simon & Schuster, 2005. – 512 p.
 8. Clifford J. Citizen Soldiers: The Plattsburgh Training Camp Movement, 1913–1920 /J. Clifford. – Lexington: University Press of Kentucky, 1972. – 326 p.
 9. McCallum J. Leonard Wood: Rough Rider, Surgeon, Architect of American Imperialism / J. McCallum. – New York University Press, 2006. – 357 p.
 10. Peterson H. Propaganda for war: The campaign against American neutrality, 1914–1917 /H.Peterson. – Port Washington, New York: Kennikat Press, 1968. – 357 p.
 11. Finnegan J. (1975) Against the Specter of a Dragon: The Campaign for American Military Preparedness, 1914–1917 / J.Finnegan. – Westport: Greenwood, 1975. – 266 p.
 12. Kraft B. The peace ship: Henry Ford's pacifist adventure in the First World War / B.Craft. – New York: Macmillan, 1978. – 367 p.
 13. Floyd M. Abandoning American Neutrality: Woodrow Wilson and the Beginning of the Great War, August 1914-December 1915 / M.Floyd. – New York: Pakgrave Macmillan, 2013. – 251 p.
 14. Early F. A World without War: How U.S. Feminists and Pacifists Resisted World War I / F.Early. – Syracuse University Press, 1997. – 288 p.; Davis A. American Heroine: The Life and Legend of Jane Addams / A.Davis. – New York: Oxford University Press, 1975. – 339 p.
 15. Craig L. Josephus Daniels: His Life and Times / L.Craig. – University of North Carolina Press, 2013. – 474 p.
 16. Beaver D. Newton D. Baker and the American War Effort, 1917-1919 / D.Beaver. – University of Nebraska Press, 1966. – 273 p.
 17. Witcover J. Sabotage at Black Tom: Imperial Germany's Secret War in America / J. Witcover. Chapel Hill, NC: Algonquin Books of Chapel Hill. – 339 p.
 18. Panayi P. Minorities in Wartime: National and Racial Groupings in Europe, North America, and Australia During the Two World Wars / P. Panayi. – Oxford: Berg, 1993. – 328 p.
 19. Luebke F. Bonds of Loyalty: German-Americans and World War I Dekalb /F.Luebke. – Northern Illinois University Press, 1974. – 383 p.; Kazal R. Becoming Old Stock: The Paradox of German-American Identity / R.Kazal. – Princeton University Press, 2004. – 416 p.
 20. Campbell M. Ireland's New Worlds / M.Campbell. – University of Wisconsin Press, 2007. – 249 p.; O'Grady J. The Immigrants' Influence on Wilson's Peace Policies / J. O'Grady. – Lexington: University of Kentucky Press, 1967. – 329 p.
 21. Piper J. The American Churches in World War I / J.Piper // Journal of the American Academy of Religion. – Vol. XXXVIII, Issue 2. – June 1970. – P. 147 – 155; Appelbaum P. Kingdom to Commune: Protestant Pacifist Culture between World War I and the Vietnam Era / P. Appelbaum. – The University of North Carolina Press, 2009. – 344 p.; Gamble R. The War for Righteousness: Progressive Christianity, the Great War, and the Rise of the Messianic Nation / R.Gamble. – Wilmington: ISI Books, 2003. – 300 p.
 22. Boghardt T. The Zimmermann Telegram: Intelligence, Diplomacy, and America's Entry into World War / T. Boghardt. – Annapolis: Naval Institute Press, 2012. – 320 p.

23. Carlisle R. *Sovereignty at Sea: U.S. Merchant Ships and American Entry into World War I* / R. Carlisle. – Gainesville: University Press of Florida, 2011. – 240 p.
24. Coffman E. (1998) *The War to End All Wars: The American Military Experience in World War I* / E.Coffman. – Lexington: University Press of Kentucky, 1998. – 440 p.; Knock T. *To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order* / T.Knock. – Princeton University Press, 1995. – 400 p.
25. Doenecke J. *Nothing Less Than War: A New History of America's Entry into World War I* / J. Doenecke. – Lexington: University of Kentucky Press, 2011. – 436 p.
26. Nash G. *The Life of Herbert Hoover: Master of Emergencies, 1917-1918* / G.Nash. – New York: W.W.Norton and Company, 1996. – 672 p.
27. McDonald F. *Insull: The Rise and Fall of a Billionaire Utility Tycoon* / F.McDonald. – Washington: Beard Books, 2004. – 400 p.
28. Vaughn S. *Holding Fast the Inner Lines: Democracy, Nationalism, and the Committee on Public Information* / S. Vaughn. – Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 1980. – 411 p.
29. Mechling J. *On My Honor: Boy Scouts and the Making of American Youth* / J. Mechling. – University of Chicago Press, 2004. – 360 p.
30. Grubbs F. *The Struggle for Labor Loyalty: Gompers, the A. F. of L., and the Pacifists, 1917–1920* / F.Grubbs. – Durham: Duke University Press, 1968. – 172 p.
31. Lipset S. *It didn't happen here: why socialism failed in the United States* / S.Lipset, G.Marks. – New York: W.W.Norton and Company, 2001. – 384 p.; McCartin J. *Labor's Great War: The Struggle for Industrial Democracy and the Origins of Modern American Labor Relations, 1912–1921* / J. McCartin. – The University of North Carolina Press, 1998. – 320 p.
32. Szajkowski Z. *Jews, Wars, and Communism. Vol. I: The Attitude of American Jews to World War I, the Russian Revolutions of 1917, and Communism (1914–1945)* / Z. Szajkowski. – New York: KTAV, 1973. – 714 p.; Sterba C. *Good Americans: Italian and Jewish Immigrants during the First World War* / C.Sterba. – Oxford University Press, 2003. – 288 p.; Feingold H. (2007). *“Silent no more”: Saving the Jews of Russia, the American Jewish Effort, 1967-1989* / H.Feingold. - Syracuse UP, 2007. – 400 p.
33. His Majesty's Government view with favor the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people and will use their best endeavors to facilitate the achievement of that object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country.
34. Esposito D. *The Legacy of Woodrow Wilson: American War Aims in World War I* / D.Esposito. – Westport: Praeger, 1996. – 176 p.; Kennedy R. *The Will to Believe: Woodrow Wilson, World War I, and America's Strategy for Peace and Security* / R.Kennedy. – Kent State University Press, 2009. – 312 p.; Kazin M. *War Against War: The American Fight for Peace, 1914-1918* / M.Kazin. – New York: Simon & Schuster, 2017. – 400 p.
35. *Foreign Relations of the United States, 1917–1972, Public Diplomacy, World War I. Documents 1-44.* [Howard A.]. – United States Government Printing Office, Washington, 2014 – 106 p.

References

1. LINK, A. S. (1972). *Woodrow Wilson and the Progressive Era, 1910–1917*. New York: Harper & Row.
2. MAY, E. (1959) *The World War and American Isolation, 1914-1917*. Cambridge: Harvard University Press; COOPER, J.M. (2009). *Woodrow Wilson: A Biography*. New York: Knopf Doubleday Publishing Group; FERREL, R. (1986) *Woodrow Wilson and World War I, 1917-1921*. New York: Harper and Row Publishers; ZIEGER, R. (2000) *America's Great War: World War I and the American Experience*. Boston: Rowman & Littlefield; FLOYD, M. (2013); *Abandoning American Neutrality: Woodrow Wilson and the Beginning of the Great War, August 1914-December 1915*; New York: Palgrave Macmillan; KNOCK, T. (1992) *To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order* New York: Oxford University Press; TUCKER, R. (2007) *Woodrow Wilson and the Great War: Reconsidering America's Neutrality, 1914–1917*. Charlottesville: University of Virginia Press.
3. CHERNY, R. (1994) *A righteous cause: the life of William Jennings Bryan*. Norman: University of Oklahoma Press.
4. OSBORNE, E. (2004), *Britain's economic blockade of Germany, 1914–1919*. London: Routledge.
5. HORNE, J.; KRAMER, A. (2001). *German Atrocities, 1914: A History of Denial*. New Haven: Yale University Press.

6. SEYMOUR, C. (ed.) (1926) *The intimate Papers of Colonel House, Vol. 1. 1912-1915*. Vol 1. Boston – New York: Houghton Mifflin Company; SEYMOUR, C. (ed.) (1928), *The intimate papers of Colonel House: Vol 2*. Boston – New York: Houghton Mifflin Company; HODGSON, G. (2006). *Woodrow Wilson's Right Hand: The Life of Colonel Edward M. House*. New Heaven: Yale University Press.
7. O'TOOLE, P. (2005) *When Trumpets Call: Theodore Roosevelt after the White House*. New York: Simon & Schuster.
8. CLIFFORD, J. (1972) *Citizen Soldiers: The Plattsburgh Training Camp Movement, 1913–1920*. Lexington: University Press of Kentucky.
9. McCALLUM, J. (2006) *Leonard Wood: Rough Rider, Surgeon, Architect of American Imperialism*. New York University Press.
10. PETERSON, H. (1968) *Propaganda for war: The campaign against American neutrality, 1914–1917*. Port Washington, New York: Kennikat Press.
11. FINNEGAN, J. (1975) *Against the Specter of a Dragon: The Campaign for American Military Preparedness, 1914–1917*. Westport: Greenwood.
12. KRAFT, B. (1978) *The peace ship: Henry Ford's pacifist adventure in the First World War*. New York: Macmillan.
13. FLOYD, M. (2013) *Abandoning American Neutrality: Woodrow Wilson and the Beginning of the Great War, August 1914-December 1915*. New York: Pakgrave Macmillan.
14. EARLY, F. (1997) *A World without War: How U.S. Feminists and Pacifists Resisted World War I*. Syracuse University Press; DAVIS, A. *American Heroine: The Life and Legend of Jane Addams*. Oxford University.
15. CRAIG, L. (2013). *Josephus Daniels: His Life and Times*. U. North Carolina Press.
16. BEAVER, D. (1966) *Newton D. Baker and the American War Effort, 1917-1919*. University of Nebraska Press.
17. WITCOVER, J. (1989) *Sabotage at Black Tom: Imperial Germany's Secret War in America*. Chapel Hill, NC: Algonquin Books of Chapel Hill.
18. PANAYI P. (1992) *Minorities in Wartime: National and Racial Groupings in Europe, North America, and Australia During the Two World Wars*. Oxford: Berg.
19. LUEBKE, F. (1974) *Bonds of Loyalty: German-Americans and World War I*. Dekalb: Northern Illinois University Press; KAZAL, R. (2004) *Becoming Old Stock: The Paradox of German-American Identity*. Princeton University Press.
20. CAMPBELL, M. (2008) *Ireland's New Worlds*. University of Wisconsin Press; O'GRADY, J. (1967). *The Immigrants' Influence on Wilson's Peace Policies*. Lexington: University of Kentucky Press.
21. PIPER, J. (1985) The American Churches in World War I. *Journal of the American Academy of Religion*. Vol. XXXVIII, Issue 2, p. 147–155; APPELBAUM, P. (2009) *Kingdom to Commune: Protestant Pacifist Culture between World War I and the Vietnam Era*. The University of North Carolina Press; GAMBLE, R. (2003). *The War for Righteousness: Progressive Christianity, the Great War, and the Rise of the Messianic Nation*. Wilmington: ISI Books.
22. BOGHARDT, T. (2012) *The Zimmermann Telegram: Intelligence, Diplomacy, and America's Entry into World War*. Annapolis: Naval Institute Press.
23. CARLISLE, R. (2010) *Sovereignty at Sea: U.S. Merchant Ships and American Entry into World War I*. Gainesville: University Press of Florida.
24. COFFMAN, E. (1998) *The War to End All Wars: The American Military Experience in World War I*. Lexington: University Press of Kentucky; KNOCK, T. (1995). *To End All Wars: Woodrow Wilson and the Quest for a New World Order*. Princeton University Press.
25. DOENECKE, J. (2011) *Nothing Less Than War: A New History of America's Entry into World War I*. Lexington: University of Kentucky Press.
26. NASH, G. (1996) *The Life of Herbert Hoover: Master of Emergencies, 1917-1918*. New York: W.W.Norton and Company.
27. McDONALD, F. (2004). *Insull: The Rise and Fall of a Billionaire Utility Tycoon*. Washington: Beard Books.
28. VAUGHN, S. (1980) *Holding Fast the Inner Lines: Democracy, Nationalism, and the Committee on Public Information*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
29. MECHLING, J. (2004) *On My Honor: Boy Scouts and the Making of American Youth*. University of Chicago Press.

30. GRUBBS, F. (1968) *The Struggle for Labor Loyalty: Gompers, the A. F. of L., and the Pacifists, 1917–1920*. Durham: Duke University Press.
31. LIPSET, S., MARKS, G. (2001) *It didn't happen here: why socialism failed in the United States*. New York: W.W.Norton and Company; McCARTIN, J. A. (1998) *Labor's Great War: The Struggle for Industrial Democracy and the Origins of Modern American Labor Relations, 1912–1921*. The University of North Carolina Press.
32. SZAJKOWSKI, Z. (1973) *Jews, Wars, and Communism. Vol. I: The Attitude of American Jews to World War I, the Russian Revolutions of 1917, and Communism (1914–1945)*. New York: KTAV; STERBA, C. (2003) *Good Americans: Italian and Jewish Immigrants during the First World War*. Oxford University Press; FEINGOLD, H. (2007). "Silent no more": *Saving the Jews of Russia, the American Jewish Effort, 1967-1989*. Syracuse UP.
33. His Majesty's Government view with favor the establishment in Palestine of a national home for the Jewish people and will use their best endeavors to facilitate the achievement of that object, it being clearly understood that nothing shall be done which may prejudice the civil and religious rights of existing non-Jewish communities in Palestine, or the rights and political status enjoyed by Jews in any other country.
34. ESPOSITO, D. (1996) *The Legacy of Woodrow Wilson: American War Aims in World War I*. Westport: Praeger; KENNEDY, R. (2009), *The Will to Believe: Woodrow Wilson, World War I, and America's Strategy for Peace and Security*. Kent State University Press; KAZIN, M. (2017) *War Against War: The American Fight for Peace, 1914-1918*. New York: Simon & Schuster.
35. HOWARD, A. (ed.) *Foreign Relations of the United States, 1917–1972, Public Diplomacy, World War I* (2014). Documents 1-44. United States Government Printing Office. Washington.

Надійшла до редколегії 10.07.2017

Mykhailo Kirsenko, Dr. habil. (history), Professor, National University of "Kyiv-Mohyla Academy"

Tetiana Balabushevych, Ph.D. (history), Associate Professor, National University of "Kyiv-Mohyla Academy"

THE UNITED STATES POLICY IN THE FIRST WORLD WAR

Abstract. *On the anniversary of the USA entrance to the WWI, let us remind its circumstances. Back in the 19th century, isolationism dominated in the USA despite the expansion in the Pacific and Caribbean basins. For moral reasons, President Wilson preferred to keep neutral about Europe though his sympathies were on the side of Britain. The public opinion included interventionists (Wall Street, Republicans, and Preparedness movement) and pacifists (Democrats, Churches, labour leaders, feminists). The Irish were loyal to the USA but hostile to England after the Easter Uprising.*

America was indignant about German atrocities committed to the civilians in occupied areas. The British naval blockade made impossible any trade with the Central Powers, while supplying the Entente with weapons proved profitable, transforming the USA into the World creditor. The counter-intelligence revealed German espionage, sabotage, destruction of depots by explosions, and torpedoing passenger ships. The February revolution in Russia had overthrown autocracy and removed moral obstacle to the USA joining Britain and her Allies at the crucial moment.

The renewal of unlimited submarine warfare by Germans and their provocative proposal to Mexico to attack the USA in order to reconquer territories lost in the 19th century persuaded the Congress to declare war on the Central Powers with a slogan to end all wars. Wilson offered his Fourteen Points in an attempt to abolish secret diplomacy, to safeguard security, and to establish morality in international affairs. Unfortunately, the Paris Peace Conference proved unable to justify and fulfill noble expectations, yet this experience has to be studied.

Key words: *USA, Germany, World War I, Entente, neutrality, Navy, espionage, Fourteen Points, armistice.*